

عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی با تأکید بر جاذبه‌های طبیعی ورزشی استان البرز

نگار امین رستم‌کلایی^{۱*}، حسین پورسلطانی زرنندی^۲

۱. کارشناسی ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

۲. دانشیار مدیریت ورزشی دانشگاه پیام نور

تاریخ پذیرش: (۹۵/۰۹/۲۰)

تاریخ دریافت: (۹۵/۰۳/۲۳)

Affecting factors on the development of sports tourism with emphasis on sports natural attractions in Alborz Province

Negar Amin Rostamkolae^{1*}, Hossein Poursoltani²

1. M.s of Sport Management, Payam Noor University

2. Associate Professor of Sport Management, Payam Noor University

Received: (2016 June 12)

Accepted: (2016 December 10)

Abstract

The purpose of this study was Prioritization of affecting factors on the development of sports tourism with emphasis on sports natural attractions in Alborz Province. The statistical sample is equal with statistical population (N=75) including three groups: sports association expertise (n=40), expertise of tourism agencies (n=20) and expertise of cultural and tourism heritage organization (n=15). Research data has been collected by standard questionnaire. Validity and reliability of questionnaire has been confirmed by the advice of professors and Chronbach's Alpha coefficient respectively. For data analyzing have been used from Kolmogorov-Smirnov, Fridman and kruskal wallis. The results showed that there is not significance difference between perspectives of three groups of expertise based on Prioritization of the natural/sports attractions in Alborz Province. Also, among the natural/sports attractions for the development of tourism, the attractions related to winter sports and hill climbing and Ecotourism are in first and second priorities respectively. Generally, Alborz province has many natural/sports attractions for sports tourists. Thus for the development of sports tourism, education of expert human resources, employment of educated and specialist staff, proper management with the right decisions and appropriate actions is necessary.

Key words

Sports tourism, Sports natural attractions, Alborz

چکیده

هدف تحقیق حاضر اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی استان البرز، با تأکید بر جاذبه‌های طبیعی-ورزشی می‌باشد. نمونه آماری این تحقیق برابر با جامعه آماری (N=75) و شامل سه گروه از کارشناسان ورزشی (n=40)، کارشناسان آژانس‌های مسافرتی (n=20) و کارشناسان سازمان میراث فرهنگی و گردشگری (n=15) استان البرز بود. جهت جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه استاندارد استفاده شد. روایی و پایایی پرسش‌نامه با نظرسنجی از اساتید، تحلیل عاملی و ضریب آلفا کرونباخ تأیید شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون‌های کولموگراف-اسمیرنوف، فریدمن و کروسکال والیس استفاده شد. نتایج نشان داد که بین دیدگاه سه گروه مورد مطالعه از نظر رتبه‌بندی جاذبه‌های طبیعی-ورزشی بر توسعه گردشگری ورزشی استان البرز تفاوت معناداری وجود نداشت. از میان جاذبه‌های طبیعی-ورزشی استان البرز برای توسعه گردشگری، جاذبه‌های مرتبط با ورزش‌های زمستانی و جاذبه‌های مرتبط با تپه‌نوردی و طبیعت‌گردی به ترتیب در اولویت اول و دوم و جاذبه‌های مربوط به یابان‌گردی در اولویت آخر قرار داشتند. به‌طورکلی استان البرز دارای جاذبه‌های طبیعی زیادی برای جذب گردشگران ورزشی می‌باشد. بنابراین برای توسعه گردشگری ورزشی استان البرز لازم است که با آموزش نیروی انسانی، استخدام نیروی متخصص، مدیریت صحیح و با تصمیمات و اقدامات مناسب در توسعه این صنعت مهم گامی اساسی برداشت.

کلید واژه‌ها

گردشگری ورزشی، جاذبه‌های طبیعی ورزشی، استان البرز

مقدمه

صنعت مسافرت و گردشگری به عنوان بزرگترین و متنوع‌ترین صنعت در دنیا به حساب می‌آید. بسیاری از کشورها این صنعت پویا را به عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال‌زایی، رشد بخش خصوصی و توسعه زیر ساخت‌ها می‌دانند. طبق تعریف سازمان جهانی گردشگری، گردشگر شخصی است که به کشور یا شهری غیر از محیط زیست عادی خود برای مدتی که کمتر از ۲۴ ساعت و بیشتر از یک سال نباشد، سفر کند و قصد او از سفر، تفریح، استراحت، ورزش، شرکت در سمینار، دیدار اقوام، مطالعه یا فعالیت مذهبی باشد (مداح، ۱۳۸۶). کشور ایران با توجه به بررسی‌های صورت گرفته، یکی از ۱۰ کشور اول جهان از نظر جذابیت‌های گردشگری است (اسلام، ۱۳۸۲). اما سهم اندکی از نظر تعداد گردشگر ورودی و درآمد ایجاد شده در صنعت گردشگری دارد. در سال ۲۰۰۴ تنها ۱/۳ میلیون جهانگرد وارد ایران شده‌اند که درآمدی معادل ۱/۶ میلیارد دلار ایجاد کرده‌اند (مداح، ۱۳۸۶). از این رو اهمیت دارد که از قابلیت‌های خود در توسعه گردشگری استفاده کند.

امروزه گردشگری در چارچوب طرح‌های آزمایشی اعم از ملی-منطقه‌ای و محلی به‌عنوان یکی از ابزارها و مؤلفه‌های مهم توسعه و محرومیت‌زدایی به‌شمار می‌رود. گردشگری که از مهم‌ترین عوامل عمران ناحیه‌ای است، فعالیتی ارزآور و متعادل کننده است که موجب توسعه اقتصادی و اجتماعی در سطح منطقه شده و توزیع عادلانه درآمد و همچنین بالابردن سطح اشتغال را به دنبال دارد (هنرور، ۱۳۸۴).

ورزش یکی از صنایع بزرگ و مهم دنیاست و همچنین یکی از متداول‌ترین عوامل ایجاد انگیزه برای گردشگران است. گردشگری ورزشی بین ۵ تا ۱۰ درصد از تمام سفرها را به خود اختصاص می‌دهد و به‌عنوان یکی از سریع‌ترین بخش‌های گردشگری شناخته شده است (هنرور، ۱۳۸۴). گردشگری ورزشی یکی از مهم‌ترین گونه‌های گردشگری است (فیبل و جاگو^۱ ۲۰۰۹).

از نظر گیسون^۲ (۱۹۹۸) گردشگری ورزشی سه رفتار کلی را در بر می‌گیرد: تماشا کردن (گردشگری ورزشی رویداد)، مشارکت (گردشگری ورزشی فعال)، بازدید کردن جاذبه‌های مشهور ورزشی (گردشگری ورزشی خاطرات). با توجه به این سه رفتار گیسون گردشگری ورزشی را این گونه تعریف می‌کند: "مسافرت بر مبنای اوقات فراغت که افراد به‌منظور

بازی یا تماشای فعالیت‌های جسمانی و یا دیدن جاذبه‌های مربوط به این فعالیت‌ها موقتاً از محل زندگی‌شان خارج می‌شوند" گردشگر ورزشی، بازدید کننده موقتی است که حداقل ۲۴ ساعت در محل رویداد اقامت می‌کند و هدف اصلی او شرکت در یک رویداد ورزشی به‌عنوان ورزشکار، همراه تیم و یا تماشاگر است و در عین حال، جذابیت‌های ثانویه‌ای نیز ممکن است برای او وجود داشته باشد (نوگوا^۳ و همکاران ۱۹۹۶). یکی از مهم‌ترین عواملی که بر توسعه گردشگری ورزشی یک کشور اثرگذار است، منابع طبیعی است. منابع طبیعی شامل آب‌وهوا، سواحل، دریا و امتداد ساحلی، گیاهان و حیوانات خاص، رودها، دریاچه‌ها، جنگل‌ها، کوه‌ها، غارها، آبشارها، چشم‌انداز و مناظر پنهان است (هایام^۴ و همکاران ۲۰۰۲). جاذبه‌های طبیعی ورزشی موجود به هفت دسته تقسیم‌بندی شده است. این هفت دسته هر کدام در برگیرنده فعالیت‌های مختلف ورزشی و تفریحی است که عبارتند از دامنه نوردی، شکار، صید و ماهیگیری، ورزش‌های زمستانی، ورزش‌های ساحلی و آبی، بیابان‌گردی، طبیعت‌درمانی، کوهنوردی و غارنوردی (کرمی، ۱۳۷۸). پریسکین^۵ (۲۰۰۱) مهم‌ترین مسأله در توسعه گردشگری ورزشی مرتبط با جاذبه‌های طبیعی ورزشی منطقه را داشتن اطلاعات کافی در ارتباط با آنها می‌داند و اشاره می‌کند که اولین گام برای برنامه‌ریزی مؤثر داشتن اطلاعات منظم و دقیق در ارتباط با جاذبه‌های طبیعی-ورزشی منطقه جهت بهره‌برداری از شرایط بالقوه آنهاست.

یونگ و یوسل^۶ (۲۰۰۵) دسترسی کشور میزبان به دریا، ساحل و متداول بودن ورزش‌های پرتطرفدار در آن و همچنین وجود مناظر، چشم‌اندازها و مکان‌های دیدنی در کشور میزبان را از مهم‌ترین عواملی می‌دانند که بر انگیزه بازدیدکنندگان از رویداد ورزشی تأثیر دارند.

ادبی فیروزجاه و همکاران (۱۳۸۸) در تحقیق خود مهم‌ترین جاذبه‌های طبیعی ورزشی مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی کشور از دیدگاه کارشناسان ورزشی و گردشگری را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که "جاذبه‌های مربوط به دامنه‌نوردی و طبیعت‌گردی" با بار عاملی ۰/۷۹، "جاذبه‌های مربوط به ورزش ساحلی، آبی و تابستانی" با بارعاملی ۰/۷۸، "جاذبه‌های مربوط به بیابان‌گردی و کوه‌نوردی" با بارعاملی

3. Nogava
4. Higham
5. Priskin
6. Yoon, Y. & Uysal

1. Fyall, & Jago
2. Gibson

به نظر می‌رسد محدود بودن پژوهش‌های علمی در خصوص توسعه گردشگری ورزشی کشور یکی از مشکلات عدم توسعه یافتگی گردشگری ورزشی در ایران می‌باشد. در این میان استان البرز با داشتن جاذبه‌های گردشگری فراوان می‌تواند یکی از قطب‌های گردشگری ورزشی در ایران باشد. از آنجاییکه تا کنون هیچ پژوهشی به بررسی جاذبه‌های گردشگری ورزشی در استان البرز نپرداخته است و با توجه به اهمیت و ضرورت گردشگری ورزشی، نگاهی ویژه به این بخش برای پیشبرد اهداف اقتصادی در ورزش و تغییر نگرش گردشگران ورزشی ضروری است. با توجه به موارد ذکر شده محقق به دنبال پاسخ به این سؤال است که عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی با تأکید بر جاذبه‌های طبیعی ورزشی استان البرز کدام اند؟

روش‌شناسی پژوهش

روش پژوهش حاضر از نوع تحقیقات توصیفی - مقایسه‌ای است که به شکل میدانی انجام شد.

جامعه تحقیق از سه گروه از کارشناسان شامل: کارشناسان ورزشی هیأت‌های کوهنوردی، قایقرانی، شنا، سوارکاری، تیراندازی، دو و میدانی، ورزش‌های همگانی، اسکی و گلف (۴۰ نفر)، کارشناسان آژانس‌های مسافرتی فعال در زمینه تور گردانی (۲۰ نفر) و کارشناسان سازمان گردشگری و میراث فرهنگی شاغل در استان البرز (۱۵ نفر) تشکیل شده است. نمونه تحقیق، کل شمار و برابر با جامعه تحقیق است.

برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری با تأکید بر جاذبه‌های طبیعی استفاده می‌شود. این پرسش‌نامه شامل ۲۵ سؤال ۵ گزینه‌ای است که از ۱ (خیلی کم) تا ۵ (خیلی زیاد) نمره‌گذاری می‌شود. روایی محتوا و سازه پرسش‌نامه حاضر در تحقیقات قبلی به ترتیب با استفاده از نظر کارشناسان و متخصصین گردشگری ورزشی و روش تحلیل عاملی تأییدی مورد تأیید قرار گرفته است.

به منظور بررسی پایایی پرسش‌نامه و خرده مقیاس‌های از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. میزان آلفای کرونباخ به دست آمده برای پرسش‌نامه کلی برابر ۰/۸۳، جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های ساحلی، آبی و تابستانی ۰/۸۲، جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های زمستانی ۰/۷۲، جاذبه‌های مربوط به کوهنوردی، غارنوردی ۰/۸۸، جاذبه‌های مربوط به آب گرم و طبیعت درمانی ۰/۷۳، جاذبه‌های مربوط به بیابان‌گردی ۰/۹۳، جاذبه‌های مربوط به شکار و صید ۰/۷۴ و

۰/۷۵ و "جاذبه‌های مربوط به شکار و صید" با بارعاملی ۰/۷۵، بیشترین اهمیت را در توسعه گردشگری ورزشی کشور دارند. فلاحتی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق خود به بررسی جاذبه‌های طبیعی مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان پرداختند. نتایج نشان داد از میان جاذبه‌های طبیعی / ورزشی استان کردستان برای توسعه گردشگری، جاذبه‌های مرتبط با کوهنوردی و غارنوردی و جاذبه‌های مرتبط با ورزش‌های زمستانی به ترتیب در اولویت اول و دوم و جاذبه‌های مربوط به تپه نوردی و طبیعت‌گردی در اولویت آخر قرار داشتند. به طور کلی استان کردستان منابع طبیعی مستعد جذب گردشگران ورزشی دارد.

رضوی و همکاران (۱۳۹۲) در بررسی جاذبه‌های طبیعی اثرگذار بر توسعه گردشگری ورزشی استان مازندران به نتایج زیر دست یافتند که جاذبه‌های کوهنوردی با بارعاملی ۰/۸۲ و جاذبه‌های ورزش‌های تابستانی با بارعاملی ۰/۷۷ به ترتیب اولین اولویت و جاذبه‌های زمستانی با بارعاملی ۰/۷۵ پایین‌ترین اولویت را به خود اختصاص داده‌اند.

صالحی (۱۳۹۴) در یک مطالعه مروری به بررسی وضعیت توسعه گردشگری در ایران پرداخت. نتیجه تحقیق وی نشان می‌دهد، براساس اطلاعات و آمارها ایران یکی از ده کشور اول جهان از نظر جاذبه‌های گردشگری است اما علی‌رغم غنا و تنوع فرهنگی و تمدنی جاذبه‌های طبیعی ورزشی و اکوتوریسم، در مقایسه با سایر کشورها جایگاه و سهم متناسب خود را در صنعت گردشگری کسب نکرده است.

رضوی و همکاران (۲۰۱۴) در تحقیق خود به بررسی عوامل و موانع مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی در جزیره کیش پرداختند. نتایج نشان داد که جاذبه‌های دریایی، ورزش‌های آبی و رویدادهای ورزشی جزو عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی می‌باشد. همچنین موانع فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، موانع مرتبط با بازاریابی و تبلیغات گردشگری ورزشی جزو موانع اصلی توسعه گردشگری ورزشی جزیره کیش بودند.

کیم و همکاران^۷ (۲۰۱۵) در تحقیق خود به این نتیجه دست یافتند که میزبانی از رویدادهای ورزشی بزرگ برای ساکنین بومی می‌تواند اثرات مثبت ادراک شده‌ای نظیر مزایای اقتصادی، غرور اجتماعی، توسعه اجتماعی و منفی نظیر هزینه‌های اقتصادی، مشکلات ترافیکی و خطرات امنیتی به همراه داشته باشد.

۲	۵/۴۷	۳/۸۹	جاذبه‌های مربوط به تپه نوردی و طبیعت‌گردی
---	------	------	---

داده‌های جدول ۱ و ۲ نتایج آزمون فریدمن و اولویت‌بندی جاذبه‌های گردشگری استان البرز را برای توسعه صنعت گردشگری، از دیدگاه پاسخگویان نشان می‌دهد. در این میان جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های زمستانی و تپه نوردی و طبیعت‌گردی به ترتیب با میانگین رتبه‌ای ۵/۵۷ و ۵/۴۷ از نگاه پاسخگویان در اولویت‌های اول و دوم قرار دارند. همچنین جاذبه‌های مربوط به آب گرم و طبیعت درمانی با میانگین رتبه‌ای ۲/۶۹ و بیابان‌گردی با میانگین رتبه‌ای ۲/۵۷ در اولویت‌های آخر قرار دارند. تفاوت‌های مشاهده شده بنا بر مقدار خی دو (۱۸۸/۳۶) و درجه آزادی ۶ در سطح ۱ درصد خطا با ۹۹ درصد اطمینان معنی‌دار است. بنابراین می‌توان گفت از دیدگاه کارشناسان جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های زمستانی، تپه‌نوردی و طبیعت‌گردی و کوه‌نوردی و غارنوردی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری استان البرز می‌باشد.

جدول ۳ رتبه‌بندی خرده مقیاس‌های مربوط به جاذبه‌های

گردشگری ورزشی استان البرز را نشان می‌دهد.

ورزش شنا، شیرجه و غواصی با میانگین رتبه‌ای ۳/۵۵ در اولویت اول جاذبه‌های ورزش‌های ساحلی و آبی، برف‌نوردی با میانگین رتبه‌ای ۳/۷۱ در اولویت اول جاذبه‌های مرتبط با ورزش‌های زمستانی، کوه‌نوردی با میانگین رتبه ۲/۷۷ در اولویت اول جاذبه‌های مرتبط با کوه‌نوردی و غارنوردی، جاذبه‌های مرتبط با نقاهتگاه، استراحتگاه‌ها و اقامت‌های بیلاقی با میانگین رتبه‌ای ۲/۷۵ در رتبه اول جاذبه‌های مربوط به آب گرم و طبیعت درمانی، ماهیگیری با میانگین رتبه‌ای ۲/۳۰ در اولویت اول جاذبه‌های مرتبط با شکار و صید و جاذبه‌های مرتبط با دوچرخه‌سواری و دوچرخه‌سواری کوهستان با میانگین رتبه ۳/۵۸ در اولویت اول جاذبه‌های مربوط به تپه‌نوردی و طبیعت‌گردی قرار دارند.

نتایج آزمون کروسکال والیس نشان داد که بین سه گروه مورد مطالعه از نظر میزان اعتقاد به تأثیر هر یک از جاذبه‌های طبیعی-ورزشی بر توسعه گردشگری ورزشی استان البرز تفاوت معنی‌داری وجود ندارد (جدول ۴).

جاذبه‌های مربوط به بیابان‌گردی ۰/۹۳، جاذبه‌های مربوط به شکار و صید ۰/۷۴ و جاذبه‌های مربوط به تپه نوردی و طبیعت‌گردی ۰/۷۱ است.

در نهایت برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، ابتدا نرمال بودن توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای مورد مطالعه با آزمون کولموگراف-اسمیرنوف بررسی شد. با توجه به نرمال نبودن توزیع داده‌ها، از آزمون‌های ناپارامتریک از جمله آزمون فریدمن برای رتبه‌بندی داده‌ها و آزمون کروسکال والیس برای مقایسه گروه‌ها استفاده شد. تمام تحلیل‌های آماری با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۸ انجام شد.

یافته‌های پژوهش

برای بررسی نرمال بودن توزیع داده‌ها از آزمون کولموگراف-اسمیرنوف استفاده شد. نتایج نشان داد که توزیع داده‌ها در هیچکدام از متغیرهای مورد مطالعه نرمال نیست ($P < 0.05$). جدول ۱ نتایج آزمون فریدمن و جدول ۲ اولویت‌بندی جاذبه‌های گردشگری استان البرز را برای توسعه صنعت گردشگری نشان می‌دهد.

جدول ۱. نتایج آزمون فریدمن

تعداد	۷۴
مقدار خی دو	۱۸۸/۳۶
درجات آزادی	۶
سطح معناداری	۰/۰۰۱

جدول ۲. آزمون فریدمن جهت اولویت بندی جاذبه‌های گردشگری

ورزشی استان البرز

جاذبه‌ها	میانگین	میانگین رتبه‌ای	اولویت
جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های ساحلی، آبی و تابستانی	۲/۷۷	۲/۹۲	۵
جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های زمستانی	۳/۹۲	۵/۵۷	۱
جاذبه‌های مربوط به کوه‌نوردی، غارنوردی	۳/۷۳	۵/۱۵	۳
جاذبه‌های مربوط به آب گرم و طبیعت درمانی	۲/۷۱	۲/۶۹	۶
جاذبه‌های مربوط به بیابان‌گردی	۲/۵۲	۲/۵۷	۷
جاذبه‌های مربوط به شکار و صید	۲/۹۵	۳/۶۳	۴

جدول ۳. میانگین رتبه‌ای گویه‌های مربوط به جاذبه‌های گردشگری ورزشی استان البرز

میانگین رتبه ای	نتایج آزمون فریدمن			گویه‌های مربوط به جاذبه‌های ورزشی
	سطح معناداری	درجات آزادی	مقدار خی دو	
۳/۵۵	۰/۰۰۱	۴	۴۲/۷	جاذبه‌های مرتبط با شنا، شیرجه و غواصی
۳/۳۹				جاذبه‌های مرتبط با قایقرانی (بادبانی، کانو و آب‌های خروشان)
۲/۸۹				جاذبه‌های مرتبط با اسکی روی آب
۲/۸۱				جاذبه‌های مرتبط با فوتبال، والیبال و هندبال ساحلی
۲/۳۶				جاذبه‌های مرتبط با موج سواری در ساحل
۳/۵۳	۰/۰۰۱	۲	۲۲	جاذبه‌های مرتبط با اسکی در زمستان
۳/۷۱				جاذبه‌های مرتبط با برف نوردی در زمستان
۲/۱۷				جاذبه‌های مرتبط با اسنوبورد و پرش با اسکی
۲/۷۷	۰/۰۰۱	۳	۱۹/۳۶	جاذبه‌های مرتبط با قله‌های کوه‌های استان البرز
۲/۴۶				جاذبه‌های مرتبط با صخره‌نوردی و سنگ‌نوردی
۲/۱۷				جاذبه‌های مرتبط با دیواره‌های یخی و یخ‌نوردی
۲/۶۰				جاذبه‌های مرتبط با غارنوردی و غارگردی
۱/۷۵	۰/۰۰۱	۲	۸۱/۶۱	جاذبه‌های مرتبط با چشمه‌های آب گرم و آب‌درمانی
۱/۴۹				جاذبه‌های مرتبط با لجن درمانی
۲/۷۵				جاذبه‌های مرتبط با نگاهتگاه، استراحتگاه‌ها و اقامت‌های بیلابقی
۱/۵۳	۰/۳۹	۱	۰/۷۲	جاذبه‌های مرتبط با تورهای کاروان رو در بیابان‌های کویری
۱/۴۷				جاذبه‌های مرتبط با کویرنوردی و بیابان‌گردی
۲/۳۰	۰/۰۰۱	۲	۱۶/۷	جاذبه‌های مرتبط با ماهیگیری در رودخانه‌ها و دریاچه‌های پشت سدها
۱/۹۱				جاذبه‌های مرتبط با شکار مجاز چهارپایان
۱/۷۹				جاذبه‌های مرتبط با صید پرندگان وحشی
۳/۱۶	۰/۰۰۱	۴	۷۸/۴۱	جاذبه‌های مرتبط با دوی آرام و پیاده‌روی در دامنه‌های طبیعی و تفریحگاه‌ها
۳/۵۸				جاذبه‌های مرتبط با دوچرخه سواری و دوچرخه سواری کوهستان
۳/۵۳				جاذبه‌های مرتبط با سوارکاری (اسب سواری و شترسواری و ...) در دامنه‌ها و چمنزارها
۲/۰۱				جاذبه‌های مرتبط با ورزش گلف در تفریحگاه‌ها
۲/۷۳				جاذبه‌های مرتبط با آموزش و پژوهش مرتبط با ورزش در طبیعت

جدول ۴. آزمون کروسکال والیس برای مقایسه گروه‌های مورد مطالعه

معداری	درجات آزادی	خی دو	میانگین رتبه	N	گروه‌ها	جاذبه‌ها
۰/۹۶	۲	۰/۰۶۲	۳۸/۳۸ ۳۶/۷۷ ۳۸/۱۸	۴۰ ۱۵ ۲۰	کارشناسان هیأت‌های ورزشی کارشناسان میراث فرهنگی کارشناسان آژانس‌های تورگردانی	ورزش‌های ساحلی
۰/۷۴	۲	۰/۰۵۹	۳۹/۶۵ ۳۴/۹۰ ۳۷/۰۲	۴۰ ۱۵ ۲۰	کارشناسان هیأت‌های ورزشی کارشناسان میراث فرهنگی کارشناسان آژانس‌های تورگردانی	ورزش‌های زمستانی
۰/۹۶	۲	۰/۰۷۵	۳۷/۷۰ ۳۷/۳۳ ۳۹/۱۰	۴۰ ۱۵ ۲۰	کارشناسان هیأت‌های ورزشی کارشناسان میراث فرهنگی کارشناسان آژانس‌های تورگردانی	جاذبه‌های کوهنوردی
۰/۰۷۳	۲	۵/۳۲۱	۳۸/۰۵ ۲۹/۹۷ ۴۱/۹۲	۴۰ ۱۵ ۲۰	کارشناسان هیأت‌های ورزشی کارشناسان میراث فرهنگی کارشناسان آژانس‌های تورگردانی	جاذبه‌های آب گرم
۰/۶۲	۲	۰/۰۹۲	۳۶/۸۵ ۴۲/۶۰ ۳۶/۸۵	۴۰ ۱۵ ۲۰	کارشناسان هیأت‌های ورزشی کارشناسان میراث فرهنگی کارشناسان آژانس‌های تورگردانی	جاذبه‌های بیابان گردی
۰/۰۶۵	۲	۵/۴۷	۴۰/۸۵ ۳۰/۶۰ ۴۰/۹۵	۴۰ ۱۵ ۲۰	کارشناسان هیأت‌های ورزشی کارشناسان میراث فرهنگی کارشناسان آژانس‌های تورگردانی	جاذبه‌های شکار و صید
۰/۶۵	۲	۰/۰۸۴	۳۷/۹۲ ۳۴/۲۳ ۴۰/۹۸	۴۰ ۱۵ ۲۰	کارشناسان هیأت‌های ورزشی کارشناسان میراث فرهنگی کارشناسان آژانس‌های تورگردانی	جاذبه‌های تپه نوردی

بحث و نتیجه‌گیری

این تحقیق با هدف تعیین مهم‌ترین جاذبه‌های طبیعی ورزشی استان البرز انجام شد. گردشگری یکی از صنایع بزرگ در جهان است و به عنوان بزرگترین و متنوع‌ترین صنعت در دنیا به حساب می‌آید. بسیاری از کشورها این صنعت پویا را به‌عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال‌زایی، رشد بخش خصوصی و توسعه زیرساخت‌ها می‌دانند (گی، ۱۳۸۲)، گردشگری ورزشی که از تلفیق ورزش و گردشگری به‌وجود آمده است با سرعت بالایی در حال رشد و تبدیل شدن به صنعتی بزرگ و مستقل است. به اعتقاد گرین و چالیپ^۸ (۱۹۹۸) یکی از عواملی که بر توسعه گردشگری ورزشی یک کشور اثرگذار است منابع طبیعی آن کشور است.

در میان جاذبه‌های گردشگری استان البرز برای توسعه صنعت گردشگری جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های زمستانی از نگاه پاسخگویان در اولویت اول قرار دارد که با نتیجه تحقیق

فلاحی و همکاران (۱۳۹۲) و کوساسی^۹ (۲۰۰۵) مبنی بر در اولویت بودن جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های زمستانی همخوانی داشته ولی با تحقیق رضوی و همکاران (۱۳۹۲) و ادبی و همکاران (۱۳۸۹) همخوانی ندارد. تفاوت در موقعیت جغرافیایی و شرایط آب و هوایی می‌تواند علت این عدم همخوانی باشد. چنین نتیجه‌ای قابل انتظار بود چرا که استان البرز در دامنه جنوبی رشته کوه‌های البرز واقع شده و در فصل زمستان مکانی مناسب (نظیر پیست اسکی دیزین) برای انجام ورزش‌های زمستانی می‌باشد.

همچنین از دیدگاه کارشناسان جاذبه‌های مربوط به تپه‌نوردی و طبیعت‌گردی و کوه‌نوردی و غارنوردی در اولویت‌های دوم و سوم قرار داشتند که که با نتیجه تحقیق فلاحی و همکاران (۱۳۹۲)، رضوی و همکاران (۱۳۹۲) و ادبی و همکاران (۱۳۸۹) مبنی بر اولویت جاذبه‌های مرتبط با

رضوی و همکاران (۱۳۹۲) در بررسی جاذبه‌های طبیعی اثرگذار بر توسعه گردشگری ورزشی استان مازندران به نتایج زیر دست یافتند که جاذبه‌های کوهنوردی با بارعاملی ۰/۸۲ و جاذبه‌های ورزش‌های تابستانی با بارعاملی ۰/۷۷ به ترتیب اولین اولویت و جاذبه‌های زمستانی با بارعاملی ۰/۷۵ پایین‌ترین اولویت را به خود اختصاص داده‌اند. از آنجاییکه در استان البرز ساحل دریا وجود ندارد بنابراین طبیعی به نظر می‌رسد که ورزش‌های ساحلی نسبت به استان‌های شمالی از دیدگاه پاسخگویان دارای اهمیت کمتر باشد. ولی چون استان البرز در دامنه‌های جنوبی رشته کوه‌های البرز قرار دارد جاذبه‌های مربوط به کوهنوردی و غارنوردی همانند استان‌های شمالی از دیدگاه پاسخگویان دارای اهمیت است.

فلاحی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیق "بررسی جاذبه‌های طبیعی مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان" که بین سه گروه از کارشناسان ورزشی، کارشناسان آژانس مسافرتی فعال و کارشناسان سازمان میراث فرهنگی و گردشگری استان کردستان انجام دادند، نتایج نشان داد که بین دیدگاه سه گروه مورد مطالعه از نظر رتبه‌بندی، جاذبه‌های طبیعی- ورزشی بر توسعه گردشگری ورزشی استان کردستان تفاوت معناداری وجود نداشت. در تحقیق حاضر نیز بین دیدگاه سه گروه مورد مطالعه تفاوت معناداری وجود نداشت. همچنین از میان جاذبه‌های طبیعی- ورزشی استان کردستان برای توسعه گردشگری، جاذبه‌های مرتبط با کوهنوردی و غارنوردی و جاذبه‌های ورزش‌های زمستانی به ترتیب در اولویت اول و دوم و جاذبه‌های مربوط به تپه‌نوردی و طبیعت‌گردی در اولویت آخر قرار داشتند. در تحقیق حاضر نیز از میان جاذبه‌های طبیعی- ورزشی استان البرز برای توسعه گردشگری، جاذبه‌های مرتبط با ورزش‌های زمستانی و جاذبه‌های مرتبط با کوهنوردی و غارنوردی به ترتیب در اولویت اول و سوم قرار داشتند. اما نتیجه تفاوت نسبت به تحقیق فلاحی و همکاران جاذبه‌های مرتبط با تپه‌نوردی و طبیعت‌گردی است که در تحقیق حاضر در اولویت دوم قرار دارد ولی در تحقیق فلاحی و همکاران در اولویت آخر قرار داشت. این تفاوت می‌تواند ناشی از موقعیت جغرافیایی و وجود دامنه‌های طبیعی، چمنزارها و تفریحگاه‌ها در استان البرز باشد.

به‌طور کلی نتایج نشان داد که جاذبه‌های طبیعی بر توسعه گردشگری ورزشی استان اثرگذار است، بنابراین برای توسعه گردشگری ورزشی استان البرز لازم است که با آموزش نیروی انسانی، استخدام نیروی متخصص و تحصیل کرده، مدیریت صحیح، با تصمیمات و اقدامات مناسب در پیشبرد و توسعه این صنعت مهم گامی اساسی برداشت.

کوهنوردی همخوانی دارد. این نتیجه نیز باز می‌تواند ناشی از واقع شدن استان البرز در دامنه جنوبی رشته کوه‌های البرز باشد. از کوه‌های بزرگ و مرتفع در استان البرز که می‌تواند مکان مناسبی برای گردشگری باشد می‌توان از کوه کهار و ناز (از توابع طالقان)، پهنه حصار و کوه پورا (در جاده چالوس) و کوه نور (در شمال شرقی کرج) نام برد.

استان البرز به واسطه قرار گرفتن در جوار رشته کوه‌های البرز و داشتن کوه‌های بلند و کم ارتفاع و رودخانه‌ها و حیات وحش بی‌نظیری که دارد، بی تردید مکانی بکر برای استقلال گردشگران ورزشی هم در داخل و هم در خارج خواهد بود. در این خصوص اگر بخواهیم به تفکیک نظر کارشناسان مورد مطالعه را راجع به میزان تأثیر هر یک از موارد جاذبه‌های گردشگری ورزشی بر توسعه گردشگری ورزشی استان البرز بپردازیم. نتایج تحقیق حاکی از آن است که پاسخگویان مطالعه حاضر به میزان متوسط و زیادی اعتقاد دارند که ورزش‌های زمستانی بر توسعه گردشگری استان البرز تأثیر زیادی دارد، به‌طوری‌که ۸۱ درصد پاسخگویان به میزان متوسط و متوسط به بالا گفته‌اند که ورزش‌های زمستانی بر توسعه گردشگری استان تأثیر مثبتی دارد. وجود پیست بین‌المللی اسکی دیزین در فصل زمستان بسیاری از علاقه‌مندان به ورزش‌های زمستانی را به خود جذب می‌کند.

جاذبه‌های مرتبط با دوچرخه سواری و دوچرخه سواری کوهستان مهم‌ترین جاذبه مربوط به تپه‌نوردی و طبیعت‌گردی مؤثر بر توسعه گردشگری ورزشی استان البرز می‌باشد. در این زمینه استان البرز دارای دامنه‌های طبیعی و تفریحگاه‌ها و کوهستان‌های بسیاری است. یکی از زیباترین جاذبه‌های مرتبط با دوچرخه سواری کوهستان در جاده کرج-چالوس است که چشم هر بیننده‌ای را به خود جذب می‌کند. از دیگر جاذبه‌های مرتبط با دوچرخه سواری کوهستان می‌توان از مسیرهای دیزین به سی چال، کرج به گراب (شمال غرب کرج)، شهرستانک به آهار (شمال شرق کرج) و شهرستانک به تهران (شمال شرق کرج) نام برد.

علی‌رغم وجود منابع آبی برای ورزش‌های ساحلی و آبی نظیر سد کرج، رودخانه کرج، دریاچه سد امیرکبیر، دریاچه سد طالقان، به علت وجود موانع قانونی در استفاده از این جاذبه‌ها، از نظر پاسخگویان جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های ساحلی و آبی از اهمیت چندانی برخوردار نبود. در صورت رفع این موانع، جاذبه‌های مربوط به ورزش‌های ساحلی و آبی را نیز می‌توان مورد توجه قرار داد. بین سه گروه مورد مطالعه از نظر میزان اعتقاد به اهمیت تأثیر جاذبه‌های طبیعی- ورزشی بر توسعه گردشگری استان البرز هیچ تفاوت معنی‌داری وجود نداشت.

REFERENCES

- Adabi Firoozjah, J. Koozechiann, H. Ehsani, M. (2010). "The examination of most important sports natural attractive affecting on sports tourism from sports expertise perspective". *Journal of sports management*. Volume 1.
- Chuck Y. Gee. (2004). International tourism; the global perspective. 2th edit. Cultural researches center. Tehran.
- Eslam, A. (2004). Marketing planning: concepts, patterns, structures, strategies, experiences and documents. Commercial publication and edition Corp. Tehran.
- Fallahi, A. Hasani, E. Karroubi, M. (2014). "The examination of natural attractions affecting on sports tourism development of Kordestan Province". *The journal of sports management studies*. 17, p: 159-174
- Fyall, A., & Jago, L. (2009). "Sustainability in sport and tourism". *Journal of Sport & Tourism*, Vol, 1477-81.
- Gibson, H.J., (1998). "Sport tourism: A critical analysis of research". *Sport Management Review*, vol. 1 issue 1, pages 45-76.
- Green, C., & Chalip, L. (1998). "Sport tourism as the celebration of subculture". *Annals of Tourism Research*, 25(2) . 275-291.
- Higham, J., & Hinch, T. (2002). "Tourism, sport and seasons: The challenge sand potential of overcoming seasonality in the sport and tourism sectors". *Tourism Management*, Vol. 23175-185.
- Honarvar, A. (2006). "The affecting factors on tourism in international sports events from sports and tourism managers' prospective. Master of Art thesis". Kharazmi University.
- Julianna, Priskin. (2001). "Assessment of natural resources for nature-based tourism: the case of the Central Coast Region of Western Australia". *Tourism Management*, Vol. 22,637-648.
- Karami, N. (2000). "Iran's ecotourism. Cultural Heritage, Handicrafts and Tourism Organization of Iran". Ecotourism studies group.
- Maddah, M. (2008). "Tourism industry and regional production with emphasis on the limitations of Semnan province in tourism industry infrastructures".
- Nogowa, H., Y. Yamguchi, and Y. Hagi. (1996). "An empirical research study on Japanese sport tourism in sport -for-All Events: Case studies of a single -night event and multiple-night event". *Journal of Travel research*, 35, 46-54.
- Razavi, MH. Hosseini, E. Khajehpoor, A. (2014). "The examination of affecting attractions on development of sports tourism in Mazandaran province". *Journal of sports management of motor behavior*. 9(17), p:15-26
- Razavi, M H. Rajabi, H. Heidarirad, P. Shirvani, A. (2014). "Affecting Factors and Barriers of Development of Sport Tourism in Kish Island". *International Journal of Basic Sciences & Applied Research*. Vol., 3 (SP) 81-87.
- Salehi, MH. Farzan, F. (2016). "The examination of development of sports tourism in Iran. Review article". 3th national congress of tourism, geography and stable environment.
- Wonyoung Kim, Ho Mun Jun, Matthew Walker, Dan Drane. (2015). "Evaluating the perceived social impacts of hosting large-scale sport tourism events: Scale development and validation". *Tourism Management*, 48, pp: 21-32.
- Yoon, Y., & Uysal, M. (2005). "An examination of the effects of motivation and satisfaction on destination loyalty: A structural model". *Tourism Management*, Vol. 26, 45-56.